

9. Závěr

V úvodu jsem si vytkla cíl této práce, kterým bylo pojednat o institutu informovaného souhlasu, jeho obsahu, složkách a formě, a o dalších problémech s tím souvisejících. Na začátku práce jsem pojednala o vývoji vztahu lékaře a pacienta, který ještě pořád nedosahuje vysněného ideálu plně partnerského vztahu, i když je podle mého názoru na dobré cestě. Dále jsem se zabývala zakotvením informovaného souhlasu v pramenech práva jak vnitrostátních, tak i evropských a mezinárodních. Největší část práce je věnována samotnému poučení před zákrokem a náležitostem souhlasu. Věnovala jsem se také výjimkám z obecného pravidla, tedy zdravotní péče poskytované bez souhlasu. V závěru práce jsem pojednala o problematice právní odpovědnosti v souvislosti s poskytováním zdravotní péče. Věnovala jsem se zejména odpovědnosti trestní a občanskoprávní.

V průběhu zpracování tohoto tématu jsem narazila na řadu oblastí, které s touto problematikou souvisí, některé úžeji, jiné méně. Vzhledem k tomu, že mým cílem bylo zpřístupnit základní fakta o poučení a souhlasu pacienta jakožto nezbytného předpokladu pro provedení lékařského zákroku a, nechala jsem některá témata otevřená, jiná jsem pouze naznačila. Mám na mysli zejména problematiku podávání souhlasu osobami, které nemají dostatek způsobilosti k právním úkonům v důsledku duševní poruchy. Ostatně, tato otázka není ani dostatečně řešena vnitrostátní právní úpravou. Obecným zákonem toto upravujícím je zákon o péči o zdraví lidu, který tuto problematiku neupravuje dostatečně. Proto je potřeba použít přímo ustanovení Úmluvy.

Nedostatečné a v některých případech nevyhovující úpravy práv pacientů jsou si vědomi i autoři návrhu zákona o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování (zákon o zdravotních službách), který by se měl stát dle důvodové zprávy k tomuto zákonu novým právním předpisem, který by měl nahradit stávající překonanou úpravu provedenou zákonem č. 20/1966 Sb. Tento navrhovaný zákon by měl být zákonem kodexového typu a jeho snahou je upravit zejména základní podmínky poskytování zdravotních služeb, postavení státu, poskytovatele zdravotních služeb a pacienta a jejich vzájemné vztahy. Postavením pacienta v souvislosti s poskytováním zdravotních služeb a právy pacientů se zabývá část třetí zákona a klade si za cíl vymezit práva pacientů tak, aby bylo jednoznačné, že nejsou jen pasivními příjemci zdravotní péče, ale naopak jsou

rovnocennými partnery s jejich poskytovateli. Zákon požaduje, aby pokud je nezletilý pacient nebo pacient zbavený způsobilosti k právním úkonům schopen v dostatečné míře porozumět významu a charakteru poskytovaných zdravotních služeb a jejich vlivu na zdraví a život, je třeba zjistit i jeho názor. Je-li názor takového pacienta v rozporu s názorem zákonného zástupce pacienta, oznámí poskytovatel do 24 hodin od vyžádání si souhlasu tuto skutečnost soudu, a to za účelem ustanovení opatrovníka.

Myslím si, že nová právní úprava je jedinečně ku prospěchu a je žádoucí, jsou v ní jasně zakotvena práva pacientů a upraven dostatečně i informovaný souhlas. Dosavadní zákon je přeci jen z roku 1966 a od té doby se mnohé změnilo a ani novelizace nejsou schopny na tyto změny a problémy s tím souvisejícími dostatečně reagovat. Potřeba nové úpravy se jeví ještě citelnější ve světle přijetí nového trestního zákoníku, který souhlas pacienta výslovně považuje za okolnost vylučující protiprávnost a zmiňuje ho jako podmínku legitimacy lékařského zákroku. Proto je třeba problematiku informovaného souhlasu a poučení podrobně upravit a zabývat se jí i právě v souvislosti s tímto novým kodexem.

Je ale potřeba si uvědomit, že ani sebedokonalejší úprava informovaného souhlasu a práv pacientů nepomůže, pokud si obě strany vztahu - tedy lékař a pacient neuvědomí, že nejdůležitější je komunikace mezi nimi. Oba se musí společně snažit najít to nejlepší řešení aktuálního problému. To znamená, že lékaři si musí více osvojit pravidla komunikace a snažit se pacientovi přiblížit jeho situaci co nejlépe tak, aby ji plně pochopil a spolupracoval. A pacient si na druhou stranu musí být vědom toho, že lékař se mu snaží nabídnout to nejlepší řešení, že je tu proto, aby mu pomohl, ale že ani on není neomylný. Nesmí na něm požadovat věci nemožné a musí chápat určité limity medicíny.